

Musikken som forener

Serbisk-trøndersk trekkspillartist leder grensesprengende prosjekt i Beograd.

– Spill musikk, ikke krig, oppfordrer romfolkets Bajram Kinolli. 29. oktober spilles det opp til verdensmusikkdans også i Norge.

AV TORBJØRN TUMYR NILSEN torbjorn@nytid.no
BEOGRAD, SERBIA

Verdensmusikk. En sliten, men lykkelig rocketrubadur setter seg rolig ned mellom trærne og starter en stillferdig sang. En sang om fortapt kjærlighet, men også med spor fra en annen tid.

For jugoslaviske popsanger fra 1980-tallet gir umiddelbar resonans blant de spredte tilhørerne. En helt vanlig ettermiddag i oktober blir plutselig forvandlet.

Akkurat der elven Sava kommer rennende og blander seg med Donau, før vannet føres videre mot Transilvania, ligger parken Kalemegdan – som en grønn oase rundt den eldgamle Beograd-festningen, første gang påbegynt i år 535. Regnvann filtrert gjennom landjorden i Slovenia, Kroatia og Bosnia blandes med Donaas enorme grå strøm, som renner gjennom ti europeiske land før den gjør hav av seg i et elvedelta som danner grense mellom Romania og Bulgaria.

En gjeng unge musikkstudenter synger

med på den Jugoslavia-nostalgiske låta. Det samme gjør en mor som er sammen med sin lille datter i barnevogn. Trubadurens venner. Ja, til og med sikkerhetsvakten i Kalemegdan-parken setter seg ned og nynner forsiktig, han antyder et smil bak sitt stive solbrilleblikk. Som en spontan og

«Det er ingen tvil om at det også er en enorm Jugoslavia-nostalgi for tiden.»

Jovan Pavlovic,
serbisk-trøndersk verdensmusiker

nedstemt «flash mob» synger mennesker, ukjente for hverandre, gamle jugoslaviske hitsingler – som de fra bandet Films «Mi nismo sami» («Vi er ikke alene») og Parni Valjaks sang «Sve još miriše na nju» («Alt

minner meg fremdeles om henne»). Begge bandene er kroatisk. Det var kroater og bosniere, som de i dag kalles, som dominerte hitlistene i det gamle Jugoslavia. Et stort europeisk land som etter grusomme kriger på 1990-tallet er blitt til seks ulike stater, pluss selvstyrte Kosovo.

– Nå fikk jeg frysninger. Gamle jugoslaviske sanger er populære fremdeles. Det er ingen tvil om at det også er en enorm Jugoslavia-nostalgi for tiden. Folk lurar på hva i all verden de holdt på med disse forferdelige krigene for, sier den serbisk-trønderske verdensmusikeren Jovan Pavlovic.

De nynner ikke nødvendigvis fordi de savner Jugoslavia, men kanskje snarere fordi musikken er grenseløs. Samlet av tilfeldigheter under ettermiddagssolen, ved den transnasjonale elveblandingen, forenes beogradianere gjennom lyden av musikalske rytmer.

Tutti Serbia

Og så: Et helt annet sted i Beograd, i konsertsalen ved Palilula Kultursenter, der Ny Tid nå har forflyttet seg. Her møter vi den serbiske trekkspilltrønderen Pavlovic, i en kort pause i hektiske konsertforberedelser ved «Tutti Serbia World Music Center».

Halvannen uke før Oslo World Music Festival åpner for 20. gang – den varer i år fra 29. oktober til 3. november og har over 300 band og artister fra hele verden – møttes unge talenter fra åtte land i Beograd for å spille sammen. Både i Beograd og Oslo ser

«Selv om jeg hadde med meg disse båsullene, ble det alle sine sanger.»

Sigrid Kjetilsson Jore,
fra Vest-Agder til Beograd

INTERVJU: Prosjektleder for Tutti Serbia, serbisk-norske Jovan Pavlovic (38), blir intervjuet av den riksdekkende serbiske tv-stasjonen Prva Srpska Televizija etter konserten i Beograd lørdag 19. oktober.

OPPTRETRER: Vokalist og instruktør Bajram Kafu Kinolli (Kosovo) synger siste ekstranummer sammen med Anne Fossen og Jovan Pavlovic under konserten i Beograd lørdag 19. oktober.

det ut som at arrangørene og deltakerne vil vise at verdensmusikk kan oppheve grenser mellom folk flest.

– Vi tar tradisjonelle melodier og gjør dem til våre egne. «Oud» er for eksempel et arabisk instrument. Men vi synes det er veldig kult å bruke det i serbisk musikk. Dette kan virke provoserende for noen, men for oss er det kun befriende, og det blir et bedre musikalsk produkt, sier prosjektleder Jovan Pavlovic fra Trondheim og Beograd.

«Verdensmusikk som et verktøy for å fjerne grenser,» heter seminarprosjektet til den norsk-serbiske musikeren Pavlovic, arrangert som det ble mellom 15. og 20. oktober i Beograd. Her blandes norsk, tyrkisk, arabisk og balkansk musikk til nye komposisjoner spesiallaget for musikerne som deltar. Kvalitet er en nøkkelingrediens i det transnasjonale prosjektet.

– Det er jo viktig at de kommer fra forskjellige land, men det viktigste er at de er gode i det de holder på med. Og at de har en musikalsk bakgrunn som er på et nivå som

gjør det mulig å delta på disse seminarene. Vi jobber med verdensmusikk, og all musikken «læres på øret». Engelsk og musikk er de to språkene vi kommuniserer på, sier Pavlovic.

Tutti skal ifølge vedtektene arbeide med «organisering og tilrettelegging av internasjonale og multi-etniske seminarer for talentfulle barn og unge fra hele verden.» Tutti er italiensk og betyr *alle sammen*. Pavlovic sin store drøm er at musikk skal være et grenseløst sted hvor nettopp *alle sammen* kan møtes. Men det er musikken og kvaliteten som står i sentrum, forteller Pavlovic.

Hver av deltagerne har med seg minst én låt til seminaret, som man øver inn sammen og lager nye arrangementer til, før man fremfører dem på sin egen, nye og unike måte.

– Samarbeidet dem i mellom går strålende. Da vi begynte for to år siden, var vi oppmerksomme på at man skal passe på at disse ungdommene har forskjellige bakgrunn, og ha det i bakhodet. Denne tenkningen har forsvunnet helt nå, forteller Pavlovic.

Trekkspillmusikeren er født i Beograd i 1975, i det som den gang var Titos gamle Jugoslavia. Pavlovic flyttet til Norge i 1994, da president og krigsherre Slobodan Milosevic satt med makten, for å fortsette trekkspillutdanningen i

Norge. Hvor han fremdeles bor. Gjennom Tutti Serbia vender han tilbake til et land som er i ferd med å normaliseres etter tiår med krig.

**«Jeg tror dette må ha vært første gang noen sang på albansk i Beograd etter krigen.»
Bajram Kafu Kinolli,
musiker fra Albania**

Fra Setesdal til Serbia

Det er så å si fullsatt i Palilula Kultursenter, ▶

DUO: Vokalist Višnja Begovi fra Beograd og kveder Sigrid Kjetilsson Jore fra Valle i Setesdal, i duett under konsert i Beograd.

også det bygget i Jugoslavia-tiden. Scenen er omtrent like fullsatt. Det synges på serbisk, engelsk, rom og norsk.

Fra Valle i Aust-Agder kommer sangtalentet Sigrid Kjetilsson Jore (25), som kveder etter Setesdal-tradisjonen. Hun

ROMFOLK: Bajram «Kafu» Kinolli (28) fra Kosovo er instruktør og tidligere deltager på Tutti Serbias grenseoverskridende musikkseminar. En voksende stjerne på Balkan, som i tv-show som «Idol Albania». Vokalist og gitarist i gruppen Gipsy Groove.

synger bårsuller fra Setesdal og Trysil, akkompagnert av blant annet tyrkiske Serhard Bilyaz på bağlama og palestinske Osama Abu Afrah på oud.

– Det føles helt fantastisk å stå der oppe med så mange forskjellige musikere og mennesker i ryggen, sier Jore til Ny Tid i etterkant av konserten.

– Selv om det var jeg som hadde med meg disse bårsullene, ble det gjennom seminaret alle sine sanger. Noe vi fikk til i fellesskap.

– Men bryter dere egentlig ned grenser, slik det står i seminar-tittelen?

– Ja, absolutt. Det er noe med dette at istedenfor å tenke at disse er fra ett land, og de er fra et annet land, så er musikken det viktigste. Grenser blir irrelevant, sier Jore.

På konserten sang hun bårsullen Ro, ro pråmi etter Birgit Rike Lund fra Valle og *Sov og drøm du engel blid*, etter Margrete Nordmoen fra Trysil. Alle arrangementene er spesialkomponert for anledningen.

Høydepunktet var for enkelte sangen til Bajram Kafu Kinolli (28) fra Kosovo. Vokalist med etnisk-albansk rom-bakgrunn fikk publikum på gråten i Serbia. Hans sørgelige sang på albansk om alle de døde

og savnede menneskene etter krigene på 1990-tallet, var historisk.

– Jeg tror dette må ha vært første gang noen sang på albansk i Beograd etter krigen. Jeg kunne se mange folk som gråt. Og det tenker jeg er bra, og noe jeg forventet. Ikke for å være en som synger om tragedien, men for å få folk til å forstå at vi må bryte isen. Serbere, kosovere, rom – alle må se at tiden er kommet for å tenke framover, sier Kafu Kinolli til Ny Tid.

Musikeren har jobbet med menneskerettighetsspørsmål og rom i Kosovo i over sju år. Han minner oss om at forsoningsprosessen på Balkan vil ta lang tid. Flere generasjoner.

– Hvordan tenker du det kan gjøres?

– Som Mahatma Gandhi mener jeg at enhver endring du ønsker skal skje, begynner med deg selv. Det at jeg – som rom eller sigøyner, eller hva en kaller det, fra Kosovo – er blitt en del av Tutti Serbia er en stor og ikke selvfølgelig ting. Jeg har tatt et valg fordi jeg først og fremst elsker musikk, deretter elsker jeg folk. Vi er folk som lager musikk, ikke folk som kriger mot hverandre. Derfor er jeg med i Tutti Serbia, avslutter Kinolli.

Pavlovic forklarer videre om den emosjonelle sprengkraften i det de leverer:

«Som Mahatma Gandhi mener jeg at enhver endring du ønsker skal skje, begynner med deg selv.»
Bajram Kafu Kinolli,
musiker fra Albania

Norskstøttet kulturprosjekt

Tutti Serbia er støttet av Norge. Men Beograd-ambassadør Nils Ragnar Kamsvåg vil ikke være portvokter.

AV TORBJØRN TUMYR NILSEN torbjorn@nytid.no, BEOGRAD, SERBIA.

Intervju. – Vi mener Tutt har presentert et interessant prosjekt hvor musikk og kunnskap om andres musikk og tradisjoner skal bidra til å skape forståelse og bygge broer. Organisasjonen bidrar til å bygge kompetanse og entusiasme i lokalmiljøer gjennom sine workshops, seminarer og forskjellige typer av samspillarrangementer, sier ambassadør Nils Ragnar Kamsvåg.

– Norske fiske- og landbruksprodukter presenteres på kulturfestivalen. Hvor viktig er støtte til slike arrangementer for den norske ambassaden?

– Ambassaden vil i år bidra til å støtte 85-90 forskjellige prosjekter i Serbia, Makedonia og Montenegro. Hovedhensikten er å bidra til utvikling av et aktivt sivilsamfunnsmiljø og stimulere til aktive samfunnsborgere. I bunnen av dette ligger en tro på

AMBASSADØR: Nils Ragnar Kamsvåg i Serbia. FOTO: MC.RS.

Tutti Serbia

- Stiftet i januar 2012. Driver Tutti World Music Centre i Beograd, Serbia.
- Serbisk kulturorganisasjon som arbeider med «organisering og tilrettelegging av internasjonale og multietniske seminarer for talentfulle barn og unge fra hele verden».
- «World music as a tool for removing borders,» var tittelen på seminaret og konsertene i Serbia 15.-20. oktober. Musikere fra 8 land deltok.
- Får mesteparten av økonomisk støtte fra Norges ambassade i Beograd. Mottar også fra ulike lokalsamfunn.

– Det musikalske produktet vi leverer, er veldig spesielt. Vi ser på publikums reaksjoner. Etter den forrige konserten gråt folk og var veldig emosjonelt rørt, forteller Pavlovic.

– Hvorfor tror du folk ble rørt?

– Det er fordi det ikke er så ofte en gjør slike prosjekter, der det funker på flere nivåer. Vi var fra dag én, opptatt dette skal ha et høyt kunstnerisk nivå. Slik som Kafu Kinolli. Han var selvfølgelig skeptisk til å komme hit. Men da han først sa ja til det, så har vi spilt masse sammen, han har også spilt i Norge. Han er relativt kjent i Kosovo, og han er på mange måter blitt vår promo-

at aktive og kritiske sivilsamfunnsorganisasjoner og borgere, som i Norge, er viktig for utviklingen av sterke demokratiske stater.

– Musikk fra tidligere Jugoslavia er fremdeles populært i Serbia. Opplever du andre eksempler på nostalgi for det gamle Jugoslavia i ditt arbeid?

– I et land hvor BNP er 2/3 av hva den var i 1989, møter jeg fra tid til annen nostalgi i forhold til den økonomiske situasjonen den gangen, men ellers opplever ikke jeg mye «jugo-nostalgi», selv om mange populære sanger fra Jugoslavia-tiden fortsatt er populære nå. Det legger jeg imidlertid ikke mye mer i enn at mine barn

liker Beatles.

– Hvordan vil du beskrive fremtidstroen i Serbia akkurat nå?

– Folk håper på bedre tider. Samtidig er det generelt en svært pessimistisk stemning her i lys av dystre økonomiske utsikter og budskap fra politikerne om vanskelige tider i sikte. Eksempelvis sa Serbias mest populære politiker, visestatsminister Aleksandar Vucic, denne uka at «det vil bli bedre i 2015, men vi vil gå gjennom helvete fram til det». Dette reflekteres også på andre måter, som når Columbia University's lykkerapport at Serbia ligger på 106. plass av 156 land – på plassen etter Irak. ■

tør for prosjektet i Kosovo. Nå er han også gått fra å være deltager til å bli instruktør under seminarene.

Kafu Kinolli har tidligere vært på Førdefestivalen – og han spiller fem konserter i Trondheim mellom 24. november og 2. desember. Tutti Serbias seminarer støttes av den norske ambassaden i Beograd med nærmere 400.000 kroner.

Musikkens svar

Tilbake til den «jugonostalgiske» stemningen, noe lignende «DDR-Ostalogen» i Tyskland, i Kalemegdan-parken: Her

skinner fortsatt solen i noen minutter, før alle igjen går hver til sitt.

Ettermiddagen har blitt et hakk nærmere kveld, men på borgen, hvor mer enn tusen år med krig, men også trygghet og vennskap, ligger begravet, har syngingen av gamle jugoslaviske 80-tallsslagere vært noen ørsmå, helende skritt for et splittet folk. Eller som Pavlovic forklarer:

– Det var ikke nye sanger som ble sunget. Musikken fra Jugoslavia-tiden minner folk om den tiden da alt virket så fint.

Eller som Kafu Kinolli, Kosovos John Lennon, uttrykker det: «Make music, not war!» ■